

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ»

26-27 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

м. Запоріжжя

<i>Пацера М.В., Біловоденко В.Ю., Гусак В.М.</i> ПРИЧИНИ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ.....	229
<i>Пащенко І.В.</i> ДІТИ І ВІЙНА: ПОГЛЯД ДИТЯЧОГО ГАСТРОЕНТЕРОЛОГА.....	230
<i>Підкова В.Я., Соляник О.В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕСУРСІВ С.ХОБФОЛЛА В ПРАКТИЦІ ДИТЯЧИХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	231
<i>Самарін Д.С.</i> ВПЛИВ УМОВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ПРОЦЕС РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З АРТЕРІАЛЬНОЮ ГІПЕРТЕНЗІЄЮ.....	233
<i>Самойленко О.В., Шамара М.О.</i> КОНФЛІКТ ЯК ПРИЧИНА РУЙНАЦІЇ КОЛЕКТИВУ.....	234
<i>Руднева В.Р., Сердюк Д.Г.</i> РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХІЧНОГО ТА СОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ТА ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД БОЙОВИХ ДІЙ.....	236
<i>Сиромолот Г.Ю.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МЕДСЕСТРИНСТВА НА РІВНІ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ.....	237
<i>Харун І.Л.</i> ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД – ОДИН З ПРЕДИКТОРІВ РОЗВИТКУ ЗВИЧНОГО НЕВИНОШУВАННЯ ВАГІТНОСТІ У ЖІНОК, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....	239
<i>Shelestova L.P.</i> PERINATAL MENTAL HEALTH OF UKRAINIAN WOMEN AFFECTED BY WAR.....	241
<i>Шпакович А.О.</i> СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ ВОЮЮЧИХ СТОРІН У «МИСТЕЦТВІ ВІЙНИ» СУНЬ-ЦЗИ: КЛАСИЧНА СТРАТЕГІЯ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	243
<i>Янішевський О.Л.</i> ПРОТИСТОЯННЯ ФІЛОСОФІЙ ЛЮБОВІ Й СТРАХУ: ПЕРЕОЦІНКА ІДЕНТИЧНОСТІ ЛЮДИНИ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	245
СЕКЦІЯ 9. МАЙБУТНЄ МЕДИЦИНИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКЕ ПРОГНОЗУВАННЯ	
<i>Ковальов О.О.</i> ЕКСПОСОМІКА: НОВА НАУКОВА ОНКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА В ЕПОХУ АНТРОПОЦЕНА.....	248
<i>Візір В.А., Деміденко О.В., Токаренко О.І., Токаренко О.О., Приходько І.Б.</i> МАЙБУТНЄ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ВІЙНИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ТА ЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ.....	250
<i>Ганчева О.В., Грекова Т.А., Мельнікова О.В., Каджарян Є.В., Ісаченко М.І., Тихоновська М.А.</i> ЕТИЧНІ ДИЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ В МЕДИЦИНІ МАЙБУТНЬОГО.....	251
<i>Іванченко О.З., Мельнікова О.З., Мікаелян Г.Р.</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ: ПОРІВНЯННЯ ОСОБИСТІСНОГО ТИПУ ТА ОБРАНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ.....	254
<i>Іріюглу Ю.О.</i> ФУТУРИСТИЧНІ ОБРАЗИ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ.....	257
<i>Корнієнко О.О., Рябокони О.В., Оніщенко Т.С., Саліонов В.О.</i> ЦІФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ.....	259

Висновки

Експосоміка формує нову онкологічну парадигму, яка адекватно відповідає на виклики антропоцену. Вона дозволяє поєднати біологічні та соціальні детермінанти раку, переосмислити програми профілактики як центральної цінності сучасної медицини, інтегрувати онкологію у ширший філософський та етичний контекст.

Для України, яка перебуває в умовах війни, експосомний підхід є не лише науково обґрунтованим, але й стратегічно необхідним для формування медицини майбутнього.

Список використаних джерел

1. Wild CP. Complementing the genome with an "exposome": the outstanding challenge of environmental exposure measurement in molecular epidemiology. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev.* 2005 Aug;14(8):1847-50. doi: 10.1158/1055-9965.EPI-05-0456. PMID: 16103423.

2. Miller GW, Jones DP. The nature of nurture: refining the definition of the exposome. *Toxicol Sci.* 2014 Jan;137(1):1-2. doi: 10.1093/toxsci/kft251. Epub 2013 Nov 9. PMID: 24213143; PMCID: PMC3871934.

3. Vrijheid M. The exposome: a new paradigm to study the impact of environment on health. *Thorax.* 2014 Sep;69(9):876-8. doi: 10.1136/thoraxjnl-2013-204949. Epub 2014 Jun 6. PMID: 24906490.

4. Richardson K, Steffen W, Lucht W, et al. Earth beyond six of nine planetary boundaries. *Sci Adv.* 2023 Sep 15;9(37):eadh2458. doi: 10.1126/sciadv.adh2458. Epub 2023 Sep 13. PMID: 37703365; PMCID: PMC10499318.

МАЙБУТНЄ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ВІЙНИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ТА ЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ

*Візір Вадим Анатолійович, професор, доктор медичних наук,
проректор з науково-педагогічної роботи;
Деміденко Олександр Вікторович, доцент, кандидат медичних наук
завідувач кафедри внутрішніх хвороб 2;
Токаренко Олександр Іванович, доктор медичних наук,
професор кафедри внутрішніх хвороб 2;
Токаренко Олександр Олександрович, кандидат медичних наук,
асистент кафедри внутрішніх хвороб 2;
Приходько Ігор Борисович, кандидат медичних наук,
доцент кафедри внутрішніх хвороб 2,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Повномасштабна війна в Україні стала глибоким соціальним і культурним зламом, що істотно вплинув на всі сфери суспільного життя, зокрема на систему медичної освіти. У воєнний період освітній процес функціонує в умовах постійної нестабільності, безпекових ризиків, кадрових втрат і психологічного напруження. Після завершення війни постає питання не лише відновлення медичної освіти як інституції, а й переосмислення її цілей, цінностей і суспільної ролі.

Медична освіта є соціальним інститутом, що формує не тільки професійні компетентності, але й світоглядні орієнтири майбутніх лікарів. Досвід війни продемонстрував обмеженість суто технократичного підходу до підготовки медичних кадрів. Професійна ефективність лікаря в кризових умовах виявляється нерозривно пов'язаною з етичною зрілістю, здатністю до рефлексії та усвідомлення соціальної відповідальності.

Соціально-філософський вимір післявоєнних трансформацій полягає в зміні уявлень про роль лікаря в суспільстві. В умовах війни лікар постає не лише як виконавець професійних функцій, а як моральний суб'єкт, діяльність якого має безпосередній вплив на соціальну

стабільність і довіру. Це актуалізує потребу в такій моделі медичної освіти, яка поєднує формування клінічної компетентності з розвитком морального мислення та відповідального ставлення до професії.

Післявоєнний період супроводжуватиметься зростанням потреб у медичній допомозі, зокрема у сферах реабілітації, психічного здоров'я та довготривалого догляду. Відповідно, система медичної освіти має орієнтуватися не лише на відтворення стандартних алгоритмів лікування, а й на розвиток емпатії, комунікативної культури та етичної чутливості. У цьому контексті особливого значення набуває збереження гуманістичних засад медицини як професії, спрямованої на людину, а не виключно на технологію.

Важливою складовою майбутнього медичної освіти є трансформація ролі викладача. Досвід війни засвідчив, що викладач медичного закладу вищої освіти виконує не лише функцію передачі знань, а й роль наставника, носія професійних цінностей і морального орієнтира. Особистий приклад, академічна доброчесність і етична позиція викладача стають ключовими чинниками формування професійної ідентичності майбутнього лікаря.

Здобувач медичної освіти у післявоєнному суспільстві також зазнає зміни статусу. Він дедалі більше постає як активний суб'єкт освітнього процесу, відповідальний за власний професійний розвиток і усвідомлення меж власної компетентності. Медична освіта має сприяти формуванню критичного мислення, готовності до безперервного навчання та здатності працювати в умовах соціальної невизначеності.

Окремої уваги потребує співвідношення інновацій і ціннісних засад у медичній освіті. Після війни очікується подальший розвиток цифрових технологій, симуляційного навчання та нових освітніх форматів. Водночас актуалізується проблема збереження цілісності медичної освіти в умовах зростання ролі технологій, що може призвести до втрати міжособистісного виміру лікарської діяльності. Соціально-філософським та етичним завданням стає пошук балансу між інноваційністю та гуманістичною спрямованістю освітнього процесу.

Значущим аспектом післявоєнного розвитку медичної освіти є відновлення соціальної довіри до медичної професії. Війна загострила очікування суспільства щодо компетентності та моральної стійкості лікарів. У цьому контексті медична освіта має виступати механізмом формування відповідальної професійної спільноти через дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та етичної відповідальності.

Таким чином, майбутнє медичної освіти в Україні після війни визначатиметься не лише темпами інституційного відновлення чи впровадженням нових технологій, а насамперед здатністю інтегрувати соціально-філософські та етичні орієнтири у підготовку майбутніх лікарів. Переосмислення ролі освіти, викладача та професійних цінностей є необхідною умовою формування гуманістично орієнтованої медичної спільноти, здатної відповідати викликам післявоєнного суспільства.

ЕТИЧНІ ДИЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ В МЕДИЦИНІ МАЙБУТНЬОГО

*Ганчева Ольга Вікторівна, професор, завідувачка кафедри;
Грекова Тетяна Анатоліївна, к.мед.н., доцент;
Мельнікова Ольга Валеріївна, к.мед.н., доцент;
Каджарян Єлизавета Віталіївна, к.мед.н., доцент;
Ісаченко Марія Ігорівна, к.мед.н., доцент;
Тихоновська Марина Анатоліївна, к.мед.н., доцент,
кафедра патологічної фізіології з курсом нормальної фізіології,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Ключові слова: штучний інтелект, роль лікаря, соціально-філософське прогнозування, етика, біоетика, майбутнє медицини.